

Moore's bevis för yttervärldens existens

Helge Malmgren

Göteborgs Universitet

Disposition

- Kants problem och ”skandalen för filosofin”
- Begreppet yttervärld hos Moore och Kant
- Moore’s bevis, som han ser det
- Olika begrepp ’bevis’
- Moore’s bevis, som han gör det
- Begreppet yttervärld till vardags
- Något om ursprunget till våra filosofiska vanföreställningar om det yttre och det inre

”Skandalen för filosofin”

- Det är fortfarande en skandal för filosofin och det allmänna människoförnuftet att de måste anta existensen av tingen utom oss... på enbart trosgrunder, och inte, när någon får för sig att betvivla den, kan uppstå ett tillfredsställande bevis gentemot honom.

(Immanuel Kant, Kritik av det rena förnuftet, förordet till andra upplagan)

Begreppet ”yttre ting” (1)

- Kant avgränsar en ”transcendental” mening av ”yttre”, i vilken de objekt är yttre som existerar ”som ting i sig oberoende av oss”. Det är dock inte deras existens, utan åskådningsobjektens, som han efterlyser bevis för.
- Ett yttre ting, i den relevanta ”empiriska” meningen, definieras av Kant antingen som ”något som vi kan påträffa i rummet”, eller som ”något som föreställs i rummet”
- Moore köper den första av dessa preciseringar

Moore's bevis

- (P) "Här är en hand, och här är en annan"
(Moore gör en gest mot respektive hand).
- (L) Alltså finns det två händer
- (K) Alltså existerar det yttre ting
- Moore säger sig *inte* (kunna) bevisa P -
däremot menar han sig *veta* P, vilket sägs
vara tillräckligt för att beviset ska gälla.

Olika begrepp 'bevis'

- Distinktion 1: (helt) argumentativt/ostentativt bevis. Kända propositioner/uppvisade fakta
- Moore bevisade_O "här är en hand" (Kant om detta!)
- Distinktion 2: essentiellt/redundant bevis. Församlingen *visste redan* att han hade händer, men det var ett bevis_R - det *skulle givit* kunskap
- Distinktion 3: första/upprepat bevis. Vem bevisade Pythagoras' sats? Det gjorde jag på mattekursen i går... i meningen bevis_U
- Distinktion 4: bevis för mig/för andra
- Moore's bevis var ett bevis_{ORUA} -inte ett bevis_{PEFM}!

Föreställningen om en yttervärld

- Begreppsanalys/föreställningskritik
- Moore: Användningen av ”yttre”/”inre” i medvetandefilosofi/kunskapsteori är uppenbarligen metaforisk
- De rumsliga användningarna är uppenbara, men kan det inte finnas andra icke-bildliga användningar: ”i” ett bevis, en symfoni?
- Rumsanalogin kan ändå vilseleda filosofen

Vardagliga användningar...

- ”Han satt djupt försjunken i boken och verkade helt omedveten om yttervärlden”
- ”Vi reste till stugan men lämnade mobiltelefonen hemma för att slippa kontakt med yttervärlden”
- ”Interoceptorerna ger upplysning om kroppens inre, och exteroceptorerna meddelar information om yttervärlden (*omvärlden*)”
- Tes: Vårt sätt att använda distinktionen mellan medvetande och yttervärld är ofta influerat av hur vi ser (!) relationen mellan kropp och omvärld

Kroppen och världen

- Den objektiva kroppen och den levda kroppen
- Vi varseblir och handlar *med* (den levda) kroppen
- (Det primära) varseblivningsrummet innehåller uppfattade möjligheter att *handla* (inte minst för att få mer information om det vi ser/hör)
- Varseblivningsrummets struktur avspeglar dess funktion: grov upplösning som kan förbättras
- Varseblivningsrummet är också *orienterat* i förhållande till den levda kroppen (framåt, ner...)
- Varseblivningsrummet är *dynamiskt begränsat* och liknar därför ett slutet rum som kan öppnas

Hur uppfattas den egna kroppen?

- Jag uppfattar normalt kroppen som en bakgrund till mina handlingar. De äger rum (!) *utanför* mig
- Min kropp är normalt inget handlingsobjekt
- Kroppens inre består inte av objekt som jag i normalfallet kan gå närmare och titta efter på (jfr Husserls ”passiva syntes”)
- De inre objekten har därför, fenomenologiskt, inte samma slags objektkaraktär som de yttre
- Men detta fenomenologiska faktum är grundat på kroppens faktiska funktion i varseblivningen

Är den inre varseblivningen okorrigerbar?

- Det primära intentionala objektet när vi har ont i magen är inte (alltid) *magen*
- Uppfattandet av magsmärtan är inte ett led i en process som är centrerad kring upprepade och varierade undersökningar av *samma objekt*
- Är vår uppfattning av en magsmärta alltså *icke korrigerbar*? Nej, vi avstår från att konstituera det intentionala objektet som *något som kan undersökas närmare* (eftersom vi inte kan det)
- Alternativ beskrivning: vi väljer att *låta våra yttranden av ord styras* på det ena eller det andra sättet. Men fenomenet är inte bara språkligt!

Det yttre = det ovetbara?

- Varseblivningar från det inre av kroppen leder till konstitution av återidentifierbara objekt mer sällan än yttre varseblivning
- När en yttre varseblivning inte leder till en sådan konstitution (om man "låter intrycket styra": snön *är* blå) assimileras dess objekt därför gärna till den inre varseblivningens objekt
- Om konstitutionen av återidentifierbara objekt missförstås kan man därför komma till slutsatsen yttre objekt = objekt utanför medvetandet = objekt som ej är föremål för säker kunskap